

ΗΡΘΕ Η ΝΥΧΤΑ και δὲν τὴν ἄκουσε, ὄρθια στὸ παράθυρο, κοιτάζοντας ἔξω στὸν κῆπο, δὲν ἄκουσε τὸ χτύπημα. Πῶς ἔρχεται τὸ σκοτάδι και πέφτει ἀθύρρυβα πάνω στὶς κερασιές. Μαζεύει τὰ τελευταῖα φύλλα και τὰ φύλλα δὲν τοῦ ἀντιστέκονται, τὸ δέχονται τὸ σκοτάδι ψιθυριστά. Κουρασμένη τώρα, μετὲ τῆς μέρας σχεδὸν πίσω της, μετὰ τὰ ἐλάχιστα ποὺ μένουν ἀκόμα πρὶν τὸν ὕπνο, τὰ παιδιὰ τακτοποιημένα στὸ σαλόνι, κι αὐτὴ ἡ ἀνάσα, μιὰ στιγμή, μιὰ στάση μπροστά στὸ τζάμι. Παρακολουθώντας τὸν κῆπο νὰ σκοτεινιάζει και λαχταρώντας νὰ γίνεῖ ἕνα μ' αὐτὸ τὸ σκοτάδι, νὰ βγεῖ ἔξω και νὰ πλαγιάσει μαζί του, νὰ πλαγιάσει μετὰ τὰ πεσμένα φύλλα και ν' ἀφήσει τὴ νύχτα νὰ περάσει, ὕστερα νὰ ξυπνήσει μαζί τους τὴν αὐγή και νὰ σηκωθεῖ ξαναγεννημένη μετὰ τὸ πρῶτο φῶς. Ἄλλὰ τὸ χτύπημα. Τ' ἀκούει νὰ μπαίνει στὴ σκέψη της, ἦχος ὀξύς, ἐπίμονος, κοφτός, ὁ κάθε χτύπος τόσο ὀλόκληρος και ἀποφασισμένος και σίγουρος, ποὺ ἄθελά της ζαρώνει τὰ φρύδια. Μετὰ ὁ Μπέλι χτυπάει κι αὐτὸς τὴν πόρτα τῆς κουζίνας, τὸ τζάμι, τὴ φωνάζει, Μαμά, τῆς δείχνει πρὸς τὸ χῶλ χωρὶς νὰ ξεκολλήσει τὰ μάτια του ἀπὸ τὴν ὀθόνη. Ἡ Ἄιλις νιώθει τὸ κορμί της νὰ κινεῖται, βγαίνει στὸ διάδρομο μετὰ τὸ μωρὸ στὴν ἀγκαλιά, ἀνοίγει τὴν ἐξώπορτα, και μπροστά της, στὸ βεραντάκι τῆς εἰσόδου, στέκονται δύο ἄντρες, τὰ

πρόσωπά τους άόρατα σχεδόν στο σκοτάδι. Άνάβει τὸ φῶς τῆς βεράντας καὶ τοὺς καταλαβαίνει άμέσως, ἀπὸ τὸ πῶς στέκονται, ἀπ' τὴν ψιθυριστὴ ψύχρα τῆς νύχτας καθὼς άνοίγει τὴ συρόμενη μπαλκονόπορτα, ἀπ' τὴν ἡσυχία τοῦ προαστίου, ἀπ' τὴ βροχὴ ποὺ πέφτει σχεδόν βουβῆ στὴ Σέντ Λόρενς Στρίτ, ἀπ' τὸ μαῦρο αὐτοκίνητο τὸ παρκαρισμένο μπροστὰ στὸ σπίτι. Άπ' τὸ πῶς μοιάζουν, λές κι ἔχουν μέσα τους τὴν αἴσθηση τῆς νύχτας. Τοὺς κοιτάζει, μέσα ἀπὸ τὴν προστασία τῆς δικῆς της αἴσθησης, ὁ νεότερος άντρας στ' ἀριστερὰ τὴ ρωτᾷει ἂν ὁ άντρας της εἶναι σπίτι καὶ ὑπάρχει κάτι στὸ βλέμμα του, στὰ άνέκφραστα ἀλλὰ ἐρευνητικὰ του μάτια, κάτι ποὺ προσπαθεῖ νὰ χωθεῖ μέσα της, καὶ νὰ βρεῖ ἐκεῖ κάτι. Άνοιγοκλείνει τὰ μάτια της, πάνω κάτω στὸ δρόμο κανεῖς, ἕνας μόνο περαστικός, μὲ τὸ σκυλὶ καὶ τὴν ὀμπρέλα του, οἱ ἱτιῆς γνέφοντας στὴ βροχὴ, τὸ τρεμάμενο φέγγος μιᾶς μεγάλης ὀθόνης ἀπ' τὸ σπίτι τῶν Ζέιτζακ, στὴν ἀπέναντι μεριὰ τοῦ δρόμου. Συνέρχεται ἀπότομα, μ' ἕνα σχεδόν άμήχανο χαμόγελο, τὸ παγκόσμιο άντανακλαστικὸ τῆς ἔνοχῆς ὅταν χτυπάει τὴν πόρτα σου ἢ άστυνομία. Ὁ Μπέν κουνιέται στὰ χέρια της καὶ ὁ μεγαλύτερος άντρας στὰ δεξιὰ της, μὲ πολιτικὰ κι αὐτός, κοιτάζει τὸ μωρὸ καὶ τὸ πρόσωπό του σὰν νὰ μαλακώνει, κι ἔτσι γυρίζει σ' αὐτόν. Ξέρει πῶς εἶναι πατέρας, αὐτὰ τὰ πράγματα τὰ καταλαβαίνεις άμέσως, ὁ ἄλλος εἶναι πολὺ νέος, πολὺ σκληρὸς κι ἀλύγιστος, ἀρχίζει λοιπὸν νὰ μιλάει — μ' ἕνα ξαφνικὸ τρέμουλο στὴ φωνὴ της. Δὲν θ' ἀργήσει, σὲ καμιά ὥρα τὸ πολὺ θὰ εἶν' ἐδῶ, θέλετε νὰ τοῦ τηλεφωνήσω; Ὅχι, δὲν χρειάζεται, κυρία Στάκ, ὅταν ἔρθει, τοῦ λέτε νὰ μᾶς τηλεφωνήσει μόλις μπορέσει, νὰ ἢ

κάρτα μου. "Αιλίς λέγομαι, "Αιλίς Στάκ, μήπως θά μπορούσα νά σᾶς ἐξυπηρετήσω ἐγώ; "Όχι, ἀτυχῶς ὄχι, κυρία Στάκ, εἶναι θέμα τοῦ συζύγου σας. Ὁ μεγαλύτερος τώρα χαμογελάει στό μωρό, βλέπει τίς ρυτίδες στίς ἄκρες τῶν χειλιῶν του, τὸ πρόσωπό του θά ἔπρεπε νά ἔναι σοβαρό, δὲν κάνει τὸ πρόσωπό του γι' αὐτὴ τὴ δουλειά. Δὲν εἶναι κάτι γιὰ ν' ἀνησυχήσετε, κυρία Στάκ. Τί θά μπορούσε νά με ἀνησυχήσει, ἀστυνόμει; Ἀκριβῶς, κυρία Στάκ. Νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλοῦμε ἄλλο, κι ἡ βροχὴ ἀπόψε μᾶς ἔχει δυσκολέψει, λούτσα ἔχουμε γίνει μπὲς βγῆς στὰ σπίτια, δὲν προλαβαίνει νά μᾶς στεγνώσει τὸ καλοριφέρ στό αὐτοκίνητο. Κλείνει τὴ συρόμενη πόρτα κρατώντας τὴν κάρτα στό χέρι της, κοιτώντας τοὺς δύο ἄντρες νά μπαίνουν στό αὐτοκίνητο, κοιτώντας τὸ αὐτοκίνητο ν' ἀνηφορίζει τὸ δρόμο, στὴ διασταύρωση φρενάρει, τὰ πίσω φῶτα του κοκκινίζουν, ἴδια μάτια ποὺ λάμπουν. Ρίχνει μιὰ τελευταία ματιὰ στό δρόμο, ποὺ ξαναβρίσκει τὴ βραδινὴ του ἡσυχία, ξαναμπαίνει στὴ ζεστασιὰ τοῦ διαδρόμου, κλείνει τὴν πόρτα, ἐκεῖ στέκεται μιὰ στιγμή, κοιτάζει τὴν κάρτα στό χέρι της καὶ καταλαβαίνει πῶς κρατοῦσε τὴν ἀνάσα της. Αὐτὴ ἡ αἴσθησις τώρα, πῶς κάτι μπῆκε στό σπίτι, θέλει ν' ἀφήσει τὸ μωρὸ στό καρέκλι του, νά σταθεῖ καὶ νά σκεφτεῖ, νά δεῖ πῶς αὐτὸ τὸ κάτι τῆς χτύπησε τὴν πόρτα μαζί με τοὺς δύο ἄντρες, κι ὕστερα μπῆκε ἀκάλεστο στό διάδρομο — κάτι ποὺ δὲν εἶχε σχῆμα, ἀλλὰ τὸ ἐνωθεσ. Τὸ αἰσθάνεται, τὴν ἀκολουθεῖ καθὼς μπαίνει στό σαλόνι καὶ περνάει δίπλα ἀπὸ τὰ παιδιὰ, ἡ Μόλι κρατᾶει τὸ τηλεκοντρόλ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Μπέιλι, τὰ χέρια του τινάζονται ψηλὰ στὸν ἀέρα νά τὸ φτάσουν, γυρίζει καὶ τὴν κοιτάζει με ὕφος ἰκετευτικό. Μαμά,

πές της νά τὸ γυρίσει πάλι σ' αὐτὸ ποὺ ἔβλεπα. Ἡ Ἄλις κλείνει τὴν πόρτα τῆς κουζίνας, ἀφήνει τὸ μωρὸ στὸ καρέκλι του, γυρίζει νὰ μαζέψει ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ λάπτοπ καὶ τὸ ἡμερολόγιό της, ἀλλὰ σταματάει καὶ κλείνει τὰ μάτια. Αὐτὴ ἡ αἴσθηση ποὺ μπῆκε στὸ σπῆτι τὴν ἔχει πάρει ἀπὸ πίσω. Τὸ βλέμμα της πάει στὸ τηλέφωνό της καὶ τὸ σηκώνει, τὸ χέρι της διστακτικὸ, στέλνει στὸν Λάρι μήνυμα, ὕστερα πιάνει τὸν ἑαυτὸ της ξανὰ μπροστὰ στὸ παράθυρο, νὰ κοιτάζει ἔξω. Τὸ σκοτάδι στὸν κῆπο δὲν τὸ λαχταράει πιά, γιατί κάτι ἀπ' αὐτὸ τὸ σκοτάδι ἔχει μπεῖ μέσα στὸ σπῆτι.

Ὁ Λάρι Στάκ πηγαينوέρχεται στὸ σαλόνι μὲ τὴν κάρτα στὸ χέρι του. Τὴν κοιτάζει συνοφρωμένος, ὕστερα τὴν ἀφήνει στὸ τραπεζάκι καὶ κουνάει τὸ κεφάλι, κάθεται στὴν πολυθρόνα, σηκώνει τὸ χέρι του στὰ γένια του, κι ἐκείνη τὸν παρακολουθεῖ ἀμίλητη, τὸν σκέφτεται ὅπως τὸν σκέφτεται χρόνια τώρα, τὸν κρίνει μὲ τὸν τρόπο τῆς οἰκειότητας, ἀπὸ μιὰ ὀρισμένη ἡλικία καὶ πάνω οἱ ἄντρες ἀφήνουν γένια, ὄχι γιὰ νὰ δείξουν ὅτι δὲν εἶναι πιά παιδιά, ἀλλὰ γιὰ νὰ βάλουν ἓνα σύνορο στὴ νιότη τους, δυσκολεύεται νὰ τὸν θυμηθεῖ μὲ τὸ πρόσωπό του ξυρισμένο. Βλέπει τὰ πόδια του νὰ ψάχνουν τὶς παντόφλες στὸ πάτωμα, τὸ πρόσωπό του νὰ μαλακώνει καθὼς βολεύεται στὴν πολυθρόνα, φαίνεται πὼς σκέφτεται κάτι ἄλλο, ὥσπου τὸ μέτωπό του ζαρώνει καὶ τὸ πρόσωπό του σκοτεινιάζει. Γέρνει μπροστὰ καὶ παίρνει ξανὰ τὴν κάρτα στὸ χέρι. Δὲν εἶναι τίποτα, λέει. Ἐκείνη βολεύει τὸ παιδί στὸ στῆθος της, χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσει ἀπὸ τὰ μάτια της. Γιὰ πές μου, Λάρι, πὼς γίνεται νὰ μὴν εἶναι τίποτα;

Μ' ένα στεναγμό σέρνει τή ράχη τῆς παλάμης του στο χέιλια του, σηκώνεται, ἀρχίζει νά ψάχνει στο τραπεζάκι. Ποῦ ἔβαλες τήν ἐφημερίδα; Κάνει μερικά βήματα, κοιτάζει τριγύρω ἀλλά δὲν βλέπει, μπορεῖ καί νά τήν ἔχει ξεχάσει κιόλας τήν ἐφημερίδα, κάτι ψάχνει, κάτι ἄλλο, κάτι μέσα στις σκιές τῆς σκέψης του, μέσα σέ σκοτεινιές πού δὲν μπορεῖ νά φωτίσει. Καί γυρίζει, κοιτάζει προσεκτικὰ τή γυναίκα του πού θηλάζει τὸ μωρὸ κι αὐτὴ ἢ σκηνὴ τὸν ἀνακουφίζει, στο μιστὸ του μέσα εἶναι συνδυασμένη μὲ μιὰ αἴσθηση ζωῆς πού καμιὰ κακία, κανένας κίνδυνος δὲν μπορεῖ νά τῆ φτάσει. Καί ἀρχίζει νά ἡσυχάζει. Τὴν πλησιάζει, ἀπλώνει τὸ χέρι του πρὸς τὸ μέρος της, ἀλλά τὸ τραβάει ὅταν τὰ μάτια της καρφώνονται πάνω του. Ἡ Ἐθνικὴ Ὑπηρεσία Ἀσφαλείας Γκάρντα, Λάρι, δὲν εἶναι ἀπλὴ ἀστυνομία, τί σέ ἤθελαν; Γιατί ἤρθαν καί χτύπησαν τὴν πόρτα μας; Τῆς δείχνει τὸ ταβάνι, χαμηλώσε τὴ φωνή σου, τῆς λέει. Πηγαίνει στὴν κουζίνα σφίγγοντας τὰ δόντια του, παίρνει ἓνα ποτήρι ἀπ' τὰ πλυμένα δίπλα στο νεροχύτη, ἀνοίγει τὴ βρύση, κοιτάζει ἔξω, πέρα ἀπὸ τὸ εἶδωλό του στο σκοτεινὸ τζάμι, κοιτάζει τίς κερασιές πού εἶναι γέρικες, δὲν θ' ἀργήσουν νά ξεραθοῦν, ἴσως χρειαστεῖ νά τίς κόψουν τὴν ἀνοιξη. Πίνει νερό, ἀδειάζει τὸ ποτήρι, μετὰ γυρίζει στο σαλόνι. Ἄκου, λέει, βλέποντας σχεδὸν τὴ γραμμὴ τῆς φωνῆς του πού χαμηλώνει καί γίνεται ψίθυρος. Δὲν εἶναι τίποτα, θὰ δεῖς, εἶμαι σίγουρος. Μιλώντας ἀκόμα νιώθει τὴ σιγουριά του νά διαλύεται, σὰν νά τὴν ξέπλυνε μὲ τὸ νερὸ πού ἤπιε. Τώρα, ἐκείνη τὸν βλέπει πού κάθετα ξανά στὴν πολυθρόνα, τὸ κορμί του παίρνει τὸ σχῆμα της, τὸ χέρι του μηχανικὰ ἀλλάζει κανάλια στο τηλεκοντρόλ.

Γυρίζει, τὰ μάτια της καρφωμένα πάνω του, καὶ γέρνει μπροστὰ κι ἀναστενάζει, τραβάει τὰ γένια του, σὰν νὰ θέλει νὰ τὰ ξεκολλήσει ἀπὸ τὸ πρόσωπό του. Τοὺς ξέρεις, Ἄιλις, ξέρεις πῶς δουλεύουν, ξέρεις τί ψάχνουν, πληροφορίες μαζεύουν, τὸ κάνουν χωρὶς νὰ φαίνονται καὶ τελικὰ ἀναγκάζεσαι νὰ τοὺς τὶς δώσεις με τὸν ἕνα τρόπο ἢ με τὸν ἄλλο, καὶ τώρα κάποιον δάσκαλο θὰ ἔχουν βάλει στὸ μάτι, γι' αὐτὸ ζήτησαν νὰ μοῦ μιλήσουν, ἐνημερωτικά πρὶν ἀπὸ τὴ σύλληψη, ἐντάξει, θὰ τοὺς τηλεφωνήσω αὐριο μεθαύριο καὶ θὰ μάθω τί θέλουν. Παρακολουθεῖ τὸ πρόσωπό του νιώθοντας κάτι σὰν κενό, κάτι σὰν ἀκύρωση στὸ κέντρο τῆς ὑπαρξῆς της, τὸ μυαλό καὶ τὸ σῶμα ἀποζητοῦν τὴν κυριαρχία τοῦ ὕπνου, σὲ ἕνα λεπτὸ θ' ἀνέβει πάνω καὶ θὰ φορέσει τὸ νυχτικὸ της μετρώντας τὶς ὥρες ὡς τὴ στιγμή που τὸ μωρὸ θὰ τὴν ξυπνήσει πεινασμένο. Λάρι, λέει, καὶ τὸν βλέπει νὰ τινάζεται σὰν νὰ τὸν χτύπησε ἠλεκτρικὸ ρεύμα. Εἶπαν νὰ τοὺς τηλεφωνήσεις μόλις μπορέσεις, πάρ' τους τώρα, τὸ νούμερο εἶναι γραμμένο στὴν κάρτα, δεῖξ' τους πῶς δὲν ἔχεις τίποτα νὰ κρύψεις. Ὁ Λάρι ζαρώνει τὰ φρύδια καὶ μετὰ παίρνει ἀργὰ ἀνάσα, σὰν ν' ἀναμετράει ἕναν κίνδυνο που τὸν παραμονεύει ἴσια μπροστὰ, μετὰ γυρίζει καὶ τὴν κοιτάζει καταπρόσωπο, μισοκλείνοντας τὰ μάτια θυμωμένος. Τί ἐννοεῖς νὰ τοὺς δεῖξω ὅτι δὲν ἔχω τίποτα νὰ κρύψω; Ξέρεις τί ἐννοῶ. Ὁχι, δὲν ξέρω τί ἐννοεῖς. Ἐντάξει, ἔτσι τὸ εἶπα, Λάρι, σὲ παρακαλῶ, ἄντε νὰ τοὺς τηλεφωνήσεις τώρα. Γιατί τὰ κάνεις ὅλα τόσο δύσκολα, τῆς λέει, ὄχι, δὲν πρόκειται νὰ τοὺς τηλεφωνήσω τέτοια ὥρα. Λάρι, κάν' το τώρα, σὲ παρακαλῶ, δὲν τοὺς θέλω, δὲν θέλω νὰ μᾶς χτυπᾶνε τὴν πόρτα, ἀκούγονται ἕνα σωρὸ

πράγματα, τρομερά πράγματα, έχουν γίνει τόσα τους τελευταίους μῆνες. Ὁ Λάρι γέρνει μπροστά, χωρίς νὰ σηκωθεί, σὰν νὰ μὴν μπορεῖ νὰ σηκωθεί, ζαρώνει τὰ φρύδια καὶ μετὰ σηκώνεται, τὴν πλησιάζει, τῆς παίρνει τὸ μωρὸ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά. Ἄιλις, σὲ παρακαλῶ, ἀκουσέ με, ὁ σεβασμὸς εἶναι κάτι ἀμοιβαῖο, ξέρουν πὼς ἔχω δουλειές, εἶμαι ἀναπληρωτὴς γενικὸς γραμματέας στὸ Σωματεῖο Διδασκάλων τῆς Ἰρλανδίας, δὲν θὰ τρέξω κουνώντας τὴν οὐρά μου μόλις μὲ φωνάζουνε. Σύμφωνα, Λάρι, ναί, ἐντάξει, ἀλλὰ γιατί ἤρθαν νὰ σὲ ζητήσουν τέτοια ὥρα, ἐδῶ στὸ σπίτι, κι ὄχι στὸ γραφεῖο σου τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς, γιὰ πές μου. Λοιπόν, ἀγάπη μου, θὰ τοὺς τηλεφωνήσω αὔριο ἢ μεθαύριο, ἀλλὰ ἄς μὴ μιλήσουμε ἄλλο ἀπόψε γι' αὐτό, ἐντάξει; Τὸ κορμί του ὄρθιο μπροστά της, ἐκεῖ, ἀλλὰ τὰ μάτια του ἔχουν κιόλας καρφωθεί στὴν τηλεόραση. Ἐννιά ἡ ὥρα, τῆς λέει, θέλω ν' ἀκούσω εἰδήσεις, γιατί δὲν ἔχει γυρίσει ἀκόμα ὁ Μάρκ; Ἐκείνη κοιτάζει πρὸς τὴν πόρτα, τὸ χέρι τοῦ ὕπνου τὴν ἀγκαλιάζει κιόλας ἀπὸ τὴ μέση, κάνει τὸ βῆμα ποὺ τὴ χωρίζει ἀπὸ τὸν Λάρι καὶ τοῦ παίρνει τὸ μωρό. Δὲν ξέρω, λέει, ἔχω παραιτηθεῖ, δὲν μπορῶ νὰ τὸν κυνηγᾶω ἀπὸ πίσω, εἶχε ποδόσφαιρο σήμερα τὸ ἀπόγευμα καὶ μετὰ μᾶλλον θὰ ἴφαγε σὲ κάποιον φίλο του, ἐκτὸς κι ἂν πῆγε στῆς Σαμάνθας, ἀχώριστοι εἶναι τώρα τελευταῖα, δὲν καταλαβαίνω τί τῆς βρίσκει.

Ὁδηγώντας στοὺς δρόμους τῆς πόλης ὅπου μεγάλωσε νευρίασε μὲ τὸν ἑαυτό του, νευρίασε μὲ τὸ μυαλό του ποὺ ἔτρεχε ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ καὶ τὸν ἔσπρωχνε πρὸς κάτι ποὺ τὸ ἴφαχνε καὶ τὴν ἴδια στιγμή ἐνιωθε τὴν ἀνάγκη

νά φύγει μακριά του. Ἡ φωνή στοῦ τηλέφωνο ἦταν τόσο οὐδέτερη, σχεδὸν εὐγενική, ζητῶ συγγνώμη γιὰ τὸ ἀκατάλληλο τῆς ὥρας, κύριε Στάκ, δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσουμε πολὺ. Παρκάρει σὲ μιὰ πάροδο τῆς Κέβιν Στρίτ, στὴ γωνία τῆς Γκάρντα, σκέφτεται πῶς ἦταν ὁ κεντρικὸς τίς περισσότερες νύχτες, εἶχε σίγουρα περισσότερη κίνηση, αὐτὴ ἢ πόλη τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει ἡσυχάσει πολὺ. Πλησιάζοντας στὴν εἴσοδο συνειδητοποιεῖ ὅτι ἔχει σφίξει τὰ δόντια του καὶ χαλαρώνει τὸ σαγόνι του γιὰ νὰ χαμογελάσει, τὸ μυαλό του πάει στὰ παιδιὰ του, ὁ Μπέιλι σίγουρα τὸν ἄκουσε πὺ ξαναβγήκε, αὐτουνοῦ τοῦ παιδιοῦ δὲν τοῦ ξεφεύγει τίποτα. Τὸ βλέμμα του στοῦ (ὠχρό, μὲ φακίδες) χέρι τοῦ ἀξιωματικοῦ ὑπηρεσίας, πὺ μιλάει στοῦ τηλέφωνο. Τὸν δέχεται ἓνας νέος ἀστυφύλακας, λεπτός, νευρώδης, μὲ πουκάμισο καὶ γραβάτα, πρόσωπο ἀνέκφραστο καὶ σωστό, ἄσορτι μὲ τὴ φωνή στοῦ τηλέφωνο πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα. Σᾶς εὐχαριστοῦμε πὺ ἤρθατε, κύριε Στάκ, ἀκολουθήστε με, παρακαλῶ, θὰ κάνουμε ὅ,τι μπορούμε γιὰ νὰ μὴ σᾶς καθυστερήσουμε. Τὸν ἀκολουθεῖ, σὲ μιὰ μεταλλικὴ σκάλα, ὕστερα σ' ἓνα διάδρομο μὲ κλειστὲς πόρτες, μπαίνουν σ' ἓνα γραφεῖο ἀνακρίσεων μὲ γκριζες καρέκλες καὶ γκριζοὺς τοίχους, ὅλα δείχνουν σὰν καινούργια ἐκεῖ μέσα, ἢ πόρτα κλείνει καὶ μένει μόνος. Κάθεται καὶ κοιτάζει τὰ χέρια του. Ρίχνει μιὰ ματιὰ στοῦ τηλέφωνό του καὶ μετὰ σηκώνεται καὶ κίβει βόλτες στοῦ δωμάτιο, δὲν ἔπρεπε, σκέφτεται, τί διάβολο, ἀπρέπεια ἀπὸ μέρους τους αὐτὴ ἢ ὥρα, περασμένες δέκα τὸ βράδυ νὰ μὲ καλοῦνε, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔρθω. Ὅταν μπαίνουν στοῦ γραφεῖο, ξεσταυρώνει τὰ χέρια του, τραβάει ἀργὰ μιὰ καρέκλα καὶ κάθεται, μὲ τὸ

βλέμμα καρφωμένο στὸν ἴδιο ἀδύνατο νεαρὸ κι ἄλλον ἕναν πιὸ σωματώδη, στὴν ἡλικία του περίπου, στὸ χέρι του κρατάει ἕνα φλιτζάνι καφέ, σταγόνες ἔχουν στάξει στὰ δάχτυλά του. Ὁ ἄντρας κοιτάζει τὸν Λάρι Στάκ μὲ μιὰ ὑποψία χαμόγελου, μιὰ ἰδέα καλῆς διάθεσης στὶς γωνιές τῶν χειλιῶν του. Καλησπέρα, κύριε Στάκ, εἶμαι ὁ ἀρχιφύλακας Στάμπ, ἀπὸ δῶ ὁ ἀστυφύλακας Μπέρκ, θὰ θέλατε ἕνα τσάι; Ἐναν καφέ, ἴσως; Ὁ Λάρι κοιτάζει τὸ λερωμένο φλιτζάνι, κάνει μιὰ ἀρνητικὴ χειρονομία, πιάνει τὸν ἑαυτὸ του νὰ μελετᾷ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀρχιφύλακα, τοῦ φαίνεται γνωστὸ. Σᾶς ἔχω ξαναδεῖ, λέει, ἔχουμε συναντηθεῖ στὸ γήπεδο, παίζατε μέσος στὴ UCD, στὴν ομάδα τοῦ πανεπιστημίου, ἤρθαμε ἀντιμέτωποι ὅταν παίζατε μὲ τοὺς Γιάελς, ἤμασταν τρομερὴ ομάδα τότε, καὶ ἦταν τὴ χρονιά ποὺ σᾶς κάναμε σκόνη. Ὁ ἀρχιφύλακας τὸν καρφώνει μὲ τὸ βλέμμα, οἱ ζάρες στὶς γωνιές τοῦ στόματός του σβήνουν, τὰ μάτια του ἀδειάζουν, μιὰ ἀνεξιχνίαστη σιωπὴ γεμίζει τὸ δωμάτιο. Μιλάει χωρὶς νὰ κουνάει τὸ κεφάλι του. Δὲν ξέρω γιὰ ποιὸ πράγμα μιλάτε. Ὁ Λάρι ἀκούει τώρα τὴν ἴδια του τὴ φωνή, τὴν ἀκούει σὰν νὰ ἔταν κι αὐτὸς ἐκεῖ παρακολουθώντας τὴ συνομιλία, βλέπει τὸν ἑαυτὸ του σὰν νὰ ἔταν καθισμένος στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ τραπεζιοῦ, ἢ ἀπέξω, ἀπὸ τὸ ματάκι τῆς πόρτας, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ δεῖς μέσα, δὲν ὑπάρχει οὔτε αὐτὸς ὁ καθρέφτης-τζάμι ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ γραφεῖα στὴν τηλεόραση. Ἀκούει τὴ φωνή του καὶ μοιάζει ψεύτικη στ' ἀφτιά του, κάπως φλύαρη. Εἶμαι ἕκατὸ τοῖς ἕκατὸ σίγουρος, ἐσεῖς ἦσα-σαν, μέσος στὴ UCD, δὲν ξεχνᾶω ποτὲ τὸν ἀντίπαλο. Ὁ ἀστυνομικὸς φέρνει τὸ φλιτζάνι στὰ χεῖλια, ρουφάει μιὰ

γουλιὰ καφέ και τὴν κρατᾷ στο στόμα του, και κοιτάζει τὸν Λάρι μέχρι πού ὁ Λάρι χαμηλώνει τὸ βλέμμα στο τραπέζι, σέρνει τὸ δάχτυλό του στο σκασμένο λουῖστρο, μετὰ σηκώνει τὰ μάτια και κοιτάζει ξανά τὸν ἀρχιφύλακα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν πιὸ λεπτό, ναί, και τὰ μάγουλα ἔχουν βαρύνει, ἀλλὰ αὐτὸ πού λένε τὰ μάτια, αὐτὸ δὲν ἀλλάζει ποτέ. Κοιτάζετε, λέει, ἄς τελειώνουμε μιὰ ὥρα ἀρχύτερα, κανονικά θὰ ἔπρεπε νὰ ἔμαι σπíti μου τώρα και νὰ ἔτοιμάζομαι για ὕπνο. Πέστε μου, λοιπόν, πῶς μπορῶ νὰ σᾶς βοηθήσω; Μιὰ μικρὴ εὐγενικὴ χειρονομία ἀπὸ τὴ μεριά τοῦ ἀστυφύλακα Μπέρκ. Κύριε Στάκ, ξέρουμε πῶς εἶστε πολυάσχολος ἄνθρωπος, χαιρόμαστε λοιπόν πού μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσουμε μαζί σας, ἔχει φτάσει στὴν ὑπηρεσία μας μιὰ κατηγορία πολὺ σοβαρή, μιὰ κατηγορία πού σᾶς ἀφορᾷ ἄμεσα. Ὁ Λάρι Στάκ παρακολουθεῖ τὰ βλέμματα τῶν δυὸ ἀντρῶν, και νιώθει τὸ στόμα του νὰ ξεραίνεται. Κάτι κινεῖται μέσα στο δωμάτιο, τώρα τὸ αἰσθάνεται, για μιὰ στιγμὴ παγώνει, μετὰ σηκώνει τὸ βλέμμα και βλέπει στο φωτιστικό τοῦ ταβανιοῦ μιὰ νυχτοπεταλούδα, παγιδευμένη μέσα του φτεροκοπᾷ σὰν τρελὴ, χτυπιέται στο γυαλί, ὁ ἀνάποδος θόλος του λερωμένος ἀπὸ μέσα, γεμάτος νυχτοπεταλοῦδες, ψόφιος. Ὁ ἀστυφύλακας Μπέρκ ἔχει ἀνοίξει ἓνα ντοσιέ κι ὁ Λάρι Στάκ βλέπει μπροστά του τὰ ἄσπιλα χέρια ἐνὸς ἱερέα, τὰ βλέπει νὰ σπρώχνουν στο τραπέζι μπροστά του ἓνα φύλλο χαρτί. Ὁ Λάρι ἀρχίζει νὰ τὸ διαβάζει, ἀνοιγοκλείνει τὰ μάτια, μετὰ σφίγγει τὰ δόντια του. Βήματα περνοῦν ἀπέξω, ἀπ' τὸ διάδρομο, σταματοῦν, μιὰ πόρτα κλείνει. Ἀκούει τὰ πνιχτὰ χτυπήματα τῆς νυχτοπεταλούδας στο γυαλί, για μιὰ στιγμὴ

νώθει κάτι μέσα του, κάτι περίεργο, σαν να ζαρώνει και να μαραίνεται. Σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ βλέπει τὸν ἀστουφύλακα Μπέρκ νὰ τὸν κοιτάζει ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ τραπεζιοῦ, τὰ μάτια του τὸν κοιτάζουν λὲς κι ἔχουν τὴ δύναμη νὰ τριγυρνᾶνε ἐλεύθερα μέσα στὸ μυαλό του, νὰ διαβάζουν τὶς σκέψεις του, ψάχνοντας κάτι ποὺ δὲν εἶναι ἐκεῖ, κάτι ποὺ δὲν ὑπάρχει. Ὁ Λάρι γυρίζει στὸν ἀρχιφύλακα, ποὺ τώρα τὸν διαβάζει ἀνοιχτά, καὶ ξεροβήχει καὶ προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσει στοὺς δύο ἄντρες. Ὁ ἀστειεύεστε, βέβαια, λέει. Τὸ βλέμμα του κολλάει πάνω τους, νιώθει τὸ χαμόγελό του νὰ σβήνει, βλέπει τὸ χέρι του νὰ σηκώνει τὸ χαρτί ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ νὰ τὸ κουνάει. Εἶναι καθαρὴ τρέλα, λέει, περιμένετε νὰ δεῖτε τί θὰ πεῖ ἡ γενικὴ γραμματέας μας, θὰ πάει γραμμὴ στὸν ὑπουργό, νὰ τὸ ξέρετε. Ὁ νεαρὸς ἀστουφύλακας βήχει φέρνοντας τὸ χέρι στὸ στόμα, μετὰ κοιτάζει τὸν ἀρχιφύλακα ποὺ χαμογελάει κι ἀρχίζει νὰ μιλάει. Ὅπως καλὰ γνωρίζετε, κύριε Στάκ, τὸ κράτος μας εἶναι ἀντιμέτωπο μὲ ἐξαιρετικὰ δύσκολες καταστάσεις, ἔχουμε διαταγὲς λοιπὸν νὰ παίρνομε στὰ σοβαρὰ ὅλες τὶς κατηγορίες ποὺ φτάνουν σ' ἐμᾶς... Τί στὸ διάβολο εἶν' αὐτὰ ποὺ λέτε; λέει ὁ Λάρι, αὐτὸ δὲν εἶναι κατηγορία, δὲν βγάζει νόημα, διαστρέφετε τὰ πράγματα, παίρνετε κάτι καὶ τὸ διαστρέφετε, εἶναι σαν νὰ τὸ ἔχετε δακτυλογραφῆσει ἐσεῖς οἱ ἴδιοι. Κύριε Στάκ, γνωρίζετε ἀσφαλῶς τὸ Νόμο Ἑκτακτης Ἀνάγκης ποὺ τέθηκε σὲ ἰσχὺ ἀπὸ τὸ Σεπτέμβριο λόγω τῆς συνεχιζόμενης ἀπειλῆς ποὺ ἀντιμετωπίζει τὸ κράτος, ἓνα νόμο ποὺ δίνει πρόσθετες δικαιοδοσίες καὶ ἐξουσίες στὴν Ἐθνικὴ Ὑπηρεσία Ἀσφαλείας Γκάρντα μὲ στόχο τὴν τήρηση τῆς δημόσιας τάξης, κι ἐπομένως

καταλαβαίνετε πῶς τὸ βλέπουμε ἐμεῖς τὸ θέμα, ἡ συμπεριφορά σας εἶναι ἡ συμπεριφορὰ ἀνθρώπου ποὺ ὑποδαυλίζει τὸ μίσος ἐναντίον τοῦ κράτους, ἀνθρώπου ποὺ σπέρνει τὸ διχασμὸ καὶ τὴν ἐξέγερση — καὶ ὅταν οἱ συνέπειες μιᾶς δράσης ἐπηρεάζουν τὴ σταθερότητα σὲ ἐπίπεδο κράτους, τότε οἱ περιπτώσεις ποὺ ἔχουμε εἶναι δύο, ἢ μία ὅτι ὁ ἐν λόγω δράστης ἐργάζεται ἐναντίον τῶν συμφερόντων τοῦ κράτους, καὶ ἡ ἄλλη ὅτι δὲν ἔχει ἐπίγνωση τῶν συνεπειῶν τῆς δράσης του καὶ ἐνεργεῖ ὅπως ἐνεργεῖ χωρὶς πρόθεση ὅπως κι ἂν ἔχει, κύριε Στάκ, τὸ ἀποτέλεσμα καὶ στίς δυὸ περιπτώσεις εἶναι τὸ ἴδιο, τὸ ἐν λόγω πρόσωπο ἐξυπηρετεῖ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους. Σᾶς ζητοῦμε, λοιπόν, κύριε Στάκ, νὰ ἐξετάσετε τὴ συνείδησή σας καὶ νὰ βεβαιωθεῖτε ὅτι τέτοιο πράγμα δὲν συμβαίνει. Ὁ Λάρι Στάκ μένει ἀμίλητος πολλὴ ὥρα, κοιτάζει τὸ χαρτὶ χωρὶς νὰ τὸ βλέπει, μετὰ ξεροβήχει, καὶ σφίγγει τὰ χέρια του. Ἄν κατάλαβα καλά, λέει, μοῦ ζητᾶτε νὰ ἀποδείξω ὅτι ἡ συμπεριφορὰ μου δὲν εἶναι ἀνατρεπτική; Ναί, ἀκριβῶς, κύριε Στάκ. Μὰ πῶς ν' ἀποδείξω ὅτι αὐτὸ ποὺ κάνω δὲν εἶναι ἀνατρεπτικό, ὅταν κάνω ἀπλῶς τὴ δουλειά μου ὡς συνδικαλιστής, ἀσκώντας τὸ συνταγματικὸ μου δικαίωμα; Αὐτὸ εἶναι δικό σας θέμα, κύριε Στάκ, ἐκτὸς κι ἂν ἐμεῖς κρίνουμε ὅτι τὸ θέμα χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση τὸ θέμα δὲν θὰ εἶναι πλέον δικό σας, θὰ εἶναι δικό μας καὶ τὴν ἀπόφαση θὰ τὴν πάρουμε ἐμεῖς. Ὁ Λάρι ἔχει σηκωθεί ἀπὸ τὴν καρέκλα, τὰ χέρια του πιέζουν τὴν ἐπιφάνεια τοῦ τραπεζιοῦ, οἱ κόμποι τῶν δαχτύλων του ἔχουν ἀσπρίσει ἀπὸ τὸ σφίξιμο. Αὐτὸ ποὺ βλέπει στὸ πρόσωπο ἀπέναντί του εἶναι θέληση, καὶ καταλαβαίνει

τώρα ὅτι τὸν ἔφεραν ἐδῶ γιὰ νὰ συγκρουστεῖ μ' αὐτὴ τὴ θέληση καὶ νὰ σπάσει, μ' αὐτὴ τὴ θέληση ποὺ ἔχει τὴν ἀπόλυτη ἐξουσία, τὴ δύναμη νὰ μετατρέψει ἓνα Ναὶ σὲ "Ὅχι, ἓνα "Ὅχι σὲ Ναί. Νὰ τὸ ξέρετε, λέει, ὁ ὑπουργὸς θὰ ἐνημερωθεῖ ἄμεσα καὶ θὰ βρεῖτε τὸν μπελά σας, δὲν μπορεῖτε νὰ ἀπειλεῖτε ἓνα ἀνώτερο στέλεχος συνδικάτου ἐπειδὴ κάνει τὴ δουλειά του, οἱ δάσκαλοι σ' αὐτὴ τὴ χώρα ἔχουν δικαίωμα νὰ διαπραγματεύονται καλύτερες συνθηκὲς ἐργασίας καὶ ν' ἀγωνίζονται μὲ ἀπολύτως εἰρηνικοὺς τρόπους, πράγμα ποὺ δὲν ἔχει καμία σχέση μὲ τὴν ὑποτιθέμενη κρίση καὶ τοὺς ὑποτιθέμενους κινδύνους ποὺ ἀντιμετωπίζει τὸ κράτος, καὶ τώρα, ἂν δὲν ἔχετε ἀντίρρηση, θὰ πάω σπίτι μου. Ὁ δεῦτερος ἀστυνομικὸς ἀνοίγει ἀργὰ τὸ στόμα του καὶ ὁ Λάρι εἶναι σχεδὸν βέβαιος ὅτι τὸ βλέπει, τὸ σκέφτεται πάντως γυρίζοντας στὸ αὐτοκίνητό του καὶ κάθεται κάμποση ὥρα στὴ θέση τοῦ ὀδηγοῦ παρακολουθώντας τὰ χέρια του νὰ τρέμουν στὰ γόνατά του. Τὸ εἶδε, εἶδε τὴ νυχτοπεταλούδα νὰ χώνεται πετώντας μέσα στὸ στόμα τοῦ ἀστυνομικοῦ.

Πρῶτα τὸν Μπὲν στὸ βρεφονηπιακὸ σταθμὸ, μετὰ τὰ παιδιὰ στὸ σχολεῖο, ἡ Μόλι βγαίνει ἀπὸ τὴν μπροστινὴ πόρτα τοῦ Τουράν μὲ τ' ἀκουστικὰ στ' ἀφτιά της, ὁ Μπέλι χτυπάει μὲ δύναμη τὴν πίσω πόρτα, ἡ "Αἰλις τὸν παρακολουθεῖ πάνω ἀπὸ τὸν ὤμο της καθὼς στέκεται γιὰ μιὰ στιγμὴ στητὸς καὶ καθρεφτίζεται στὸ τζάμι τραβώντας τὴν κουκούλα τοῦ μπουφάν του. Ἐτοιμάζεται νὰ ξαναβγεῖ στὸ δρόμο, ὅταν ἓνα χέρι χτυπάει τὸ τζάμι στὸ παράθυρο, ἡ Μόλι τῆς φωνάζει νὰ σταθεῖ, ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ ἡ Μόλι ἀρπάζει τὸ σάκο τῆς γυμναστικῆς ποὺ

ἦταν ἀφημένος στὰ πόδια τοῦ καθίσματος, κι αὐτὸ ἦταν, φεύγει. Τὸ φῶς τοῦ χειμῶνα, τὸ κρῦο λερωμένο φῶς τοῦ Νοέμβρη, κινεῖται μέσα στὴν κίνηση νιώθοντας τὴ δική της ἐξαντλημένη συγκίνηση, οἱ κινήσεις της εἶναι μηχανικές, σταματώντας στὸ κόκκινο φανάρι δὲν βλέπει τὴ μέρα μπροστά της, βλέπει πῶς θὰ περάσει ἡ μέρα χωρίς ν' ἀφήσει καμιὰ ἐντύπωση, ἄλλη μιὰ μέρα ξεχασμένη κι ἀπορροφημένη στὸν βουβὸ ἀπολογισμό τῶν ἡμερῶν, βλέπει τὸν ἑαυτὸ της στὴ δουλειά, βλέπει τὸ πῶς δὲν τὴ θεωρεῖ πιά καριέρα τὴ δουλειά της — ἡ πραγματικὴ δουλειά τοῦ μικροβιολόγου εἶναι νὰ στέκεται στὸν πάγκο του ὦρες ἀτελείωτες ψάχνοντας ἀποδείξεις, δοκιμάζοντας ὑποθέσεις κόντρα στὴν πραγματικότητα, κόντρα σὲ ὀτιδήποτε ἓνα ἄτομο θέλει ἴσως νὰ πιστεῦει, ἢ ἀπάντηση, σωστὸ ἢ λάθος, βρίσκειται στὸ ἀποτέλεσμα. Τώρα περνάει τὶς μέρες της μὲ μείλ καὶ τηλέφωνα, εἰδικὸς ποὺ ἔγινε γενικὸς γιατρὸς χωρίς ἄσπρη μπλούζα, Διεύθυνση Προσωπικοῦ, ἀφηρημένη στὶς συνεδριάσεις, κάνοντας πάντα λάθος ἐρωτήσεις. Κάθεται στὸ γραφεῖο της, κοιτάζει τὰ μείλ της, ἀναβάλλει ἓνα προγραμματισμένο τηλεφώνημα γιὰ τὶς 5:30 μ.μ. Ὑστερα σηκώνει τὸ τηλέφωνο καὶ παίρνει τὸν Λάρι. Συμπλήρωσε τὶς αἰτήσεις γιὰ τὰ διαβατήρια ποὺ σοῦ εἶπα; τοῦ λέει. Ἄκου, ἀγαπούλα, εἶμαι ἀκόμα ταραγμένος, δὲν μπορῶ νὰ τὸ βγάλω ἀπὸ τὸ μυαλό μου. Τῆς μιλάει σὰν νὰ μὴν ἔχει ἄερα μέσα του, σὰν νὰ ξεφούσκωσε τὴν ὥρα ποὺ κοιμόταν, ξύπνησε καὶ τὸν βρῆκε καθισμένο στὴν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ, νὰ κοιτάζει τὸ πάτωμα. Τοὺς τὸ εἶπες στὴ δουλειά; τὸν ρωτᾷ. Τὸν ἀκούει ποὺ μιλάει σὲ κάποιον συνάδελφο, σκεπάζοντας γιὰ μιὰ στιγμή τὸ μικρόφωνο

τοῦ ἀκουστικοῦ μὲ τὸ χέρι του. Τίς ἄφησα στὸ γραφεῖο, ἐπάνω. Τί ἄφησες στὸ γραφεῖο ἐπάνω; Τίς αἰτήσεις γιὰ τὰ διαβατήρια. Λάρι, πάρε τὸν Σὸν Γουάλας καὶ πές του το, Νόμος Ξενόμος Ἐκτακτης Ἀνάγκης, ὑπάρχουν ἀκόμα συνταγματικὰ δικαιώματα σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Θὰ τὰ πῶ στὴν ἴδια τὴ γενικὴ γραμματέα, ἀλλὰ λείπει σήμε-
 ρα, ἔχει γρίπη. Νά σοῦ πῶ, ὁ Σὸν ἀκόμα τσιλημπουρδί-
 ζει μ' ἐκείνη τὴν κοπελίτσα; Ὁ Σὸν Γουάλας εἶναι τώρα μέχρι τὸ λαιμὸ στὴ δίκη Φιτζέραλντ, πνιγμένος ἐντελῶς, δὲν θέλω νὰ τὸν ἐνοχλήσω, γιὰ πές μου, ποιὸς μαγειρεύει ἀπόψε; Ἐγὼ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τοῦ τηλεφωνήσεις. Καὶ εἶναι ἡ σειρά σου νὰ μαγειρέψεις. Τέλεια. Ἔχω ἓνα ραντεβου στὶς 6:30 μ.μ., ἀλλὰ θὰ τὸ ἀκυρώσω, δὲν ἔχω καμία ὄρεξη. Λάρι. Τί εἶναι, ἀγαπούλα; Ὅχι, τίποτα, ἀγόρασα λίγο κιμὰ ἐχτές, μπορεῖς νὰ φτιάξεις μπιφτέ-
 κια, κοίτα, πρέπει νὰ κλείσω. Κλείνει, ἀλλὰ μένει ἐκεῖ καθισμένη, μὲ τὸ τηλέφωνο στὸ χέρι, δὲν νιώθει καλά. Κοιτάζει τὸ τηλέφωνο, ξαναφέρνει στὸ μυαλό της ὅσα εἰπώθηκαν, παρακολουθεῖ τὴ φωνή της, τὴ διαδρομὴ ποὺ κάνει ὥσπου νὰ φτάσει στὸ τηλέφωνο τοῦ Λάρι, τὸ σῆ-
 μα ἀργεῖ νὰ φτάσει στὸ κινητό του, τὸ παίρνει ὁ ἀναμε-
 ταδότης τοῦ δικτύου καὶ τὸ πηγαίνει. Ξάφνου ἀκούει τὴ φωνή της σὰν νὰ ἴναι ἄλλη, σὰν νὰ τὴν ἀκούει σὲ ἄλλο δωμάτιο. Μίλα του, Νόμος Ξενόμος Ἐκτακτης Ἀνάγκης, ὑπάρχουν ἀκόμα συνταγματικὰ δικαιώματα σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Καὶ ξαφνικὰ παγώνει, σηκώνεται ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα της καὶ πηγαίνει πρὸς τὸ κουζινάκι τοῦ γρα-
 φείου, σὲ ἄλλες χῶρες, σκέφτεται, σὲ ἄλλες χῶρες ναί, ἀλλὰ ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἔχουμε τέτοια συστήματα, οὔτε ἡ Ἀσφάλεια οὔτε τὸ κράτος, δὲν γίνονται ἐδῶ ὑποκλοπές

τηλεφωνημάτων, αποκλείεται. Σκέφτεται τὸ αὐτοκίνητο χτὲς τὸ βράδυ, παρκαρισμένο ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τους, σκέφτεται τὴν Ἐθνικὴ Ὑπηρεσία Ἀσφαλείας Γκάρντα καὶ ὅσα ἔχει ἀκούσει γι' αὐτήν, κυκλοφοροῦνε πολλά, μπαίνει στὸ κουζινάκι καὶ γιὰ μιὰ στιγμή τῆς φαίνεται ἄγνωστος ὁ χῶρος, σὰν νὰ μὴν τὸν ξέρει. Ὁ Πὸλ Φέλζνερ, ὁ νέος οἰκονομικὸς διευθυντής, ὄρθιος μπροστὰ στὴ μηχανὴ τοῦ καφέ, στρώνει τὸ μανικέτι τοῦ πουκαμίσου του. Ἡ μηχανὴ σταματᾷ τὸ σιγανὸ μουρμουρητὸ τῆς, ἐκεῖνος γυρίζει, τῆς χαμογελάει, τὸ χαμόγελό του δὲν φτάνει στὰ μάτια του. Ἄιλις, σὲ ἤθελα, δὲν ἀπάντησες στὸ μήνυμά μου, πρέπει ν' ἀναβάλουμε τὴ βιντεοκλήση μὲ τὴν Ἀσακούκι γιὰ τὶς 6 μ.μ. Ἐχει κάτι λάθος τὸ πρόσωπό του, σκέφτεται, τὰ μάτια του θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι μαῦρα, ἀλλὰ εἶναι πράσινα, κι ἄθελά τῆς καρφώνει τὸ βλέμμα στὴν καρφίτσα τοῦ κόμματος στὸ πέτο του, τὸ ΚΕΕ εἶναι τὸ νέο κρατικὸ ἔμβλημα, Κόμμα Ἐθνικὴ Ἐνωσις. Κατεβάζει τὸ βλέμμα στὰ χέρια του, ναί, εἶναι κάπως μικρά. ὦ, δὲν τὸ εἶδα, τοῦ λέει. Φοβᾶμαι πὼς δὲν θὰ μπορέσω, ἀλλὰ σ' εὐχαριστῶ πὺ μὲ εἰδοποιήσες.

Ἐνα ἄλογο γαλάζιο στὴν ἀκτὴ, κι ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος τῆς, τώρα καλπάζει δίπλα στὸ νερό, δὲν ἔχει ἡλικία, καλπάζει στὸ φῶς, κάτω στὸ χὸλ χτυπάει τὸ τηλέφωνο, καλπάζοντας βγαίνει ἀπὸ τὸ ὄνειρο, μέσα στὸ δωμάτιο. Ὁ Λάρι κάθετα στὴν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ τρίβοντας τὰ μάτια του. Γιὰ τὸ Θεό, τοῦ λέει ψιθυριστά, μία καὶ τέταρτο εἶναι, ποιὸς τηλεφωνεῖ τέτοια ὥρα; Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι δὲν εἶναι ἡ ἀδερφή σου, τῆς λέει. Γέρνει μπροστὰ καὶ σηκώνεται, πηγαίνει πρὸς τὴν πόρτα, φο-

ρώντας μιὰ μαύρη σκιά πὺ εἶναι ἡ ρόμπα του. Ἐκείνη ἀκούει μαλακὰ τὰ βήματά του στὴ σκάλα, φοράει παντόφλες, ἀκούει τὴν ἀνάσα τοῦ Μπὲν στὴν κούνια του, ἀκούει κάποιον νὰ βῆγει ἀπὸ τὸ διπλανὸ δωμάτιο τῶν ἀγοριῶν. Τὰ πνιχτὰ λόγια τοῦ Λάρι ἀνεβαίνουν ἀπὸ κάτω καὶ μπαίνουν —χωρὶς σχῆμα, χωρὶς νόημα— στὸ δωμάτιο καὶ ἡ Ἄιλις ἀναρωτιέται ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι στὸ τηλέφωνο, ἡ ἀδερφή της ἢ Ὀνια στὸ Τορόντο, σκέφτεται, μιὰ φορὰ εἶχε γίνεи αὐτό, πρὶν ἀπὸ χρόνια, ὦ Θεέ μου, συγγνώμη, συγγνώμη, ἀδερφοῦλα, μπερδεψα τίς ὥρες, ἔχω πιεῖ λιγάκι. Κλείνει τὰ μάτια, ψάχνει τὸ γαλάζιο ἄλογο στὴν ἀμμουδιά, τὸ ψάχνει στὴ μνήμη της, πόσων χρονῶν ἦσουν; Εἶναι χειμῶνας, ὁ οὐρανὸς χαμηλὸς πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα, οἱ φτέρνες της στὴν κοιλιὰ του, τὸ ρίγος τῆς δύναμης, τῆς ζωῆς του στὰ πόδια της, καὶ τὸ βᾶρος τοῦ Λάρι πέφτει στὸ στρῶμα δίπλα της. Κόντευα νὰ ξανακοιμηθῶ, τοῦ λέει. Μὰ ἐκεῖνος δὲν μιλάει, κοιτάζει τὸν τοῖχο καὶ μοιάζει μολυβένιος, σὰν νὰ τοῦ ἔχει κοπεῖ ἡ ἀνάσα, ἀπλώνει τὸ χέρι καὶ τοῦ σφίγγει τὸ μπράτσο. Τί εἶναι, Λάρι; Ἀνάβει τὸ πορτατῖφ κι ἀνακάθεται, τὸ χᾶδι τοῦ φωτὸς τὸν μεταμορφώνει σὲ παιδὶ μικρὸ, κι ἔχει ὕφος σοβαρὸ, περίεργο, καθὼς γυρίζει καὶ ξεροβήχει νὰ καθαρῖσει τὸ λαιμὸ του. Ἡ Κάρολ Σέξτον ἦταν, ἡ γυναίκα τοῦ Τζίμ, τὴν εἶχε πιάσει ὑστερία, ὁ Τζίμ σχόλασε ἀπὸ τὸ γραφεῖο χτὲς καὶ δὲν γύρισε σπίτι. Αὐτὸ ἦταν, Λάρι; Γιὰ μιὰ στιγμή φοβήθηκα πὼς κάποιος πέθανε. Λέει ὅτι τὸν ἐπιασαν, Ἄιλις. Ποιοὶ τὸν ἐπιασαν; Ποιοὶ λές; Οἱ Γκάρντα. Οἱ Γκάρντα; Ναί, αὐτὸ εἶπε. Μὰ δὲν ἔχει νόημα, Λάρι. Τί θὰ πεῖ τὸν ἐπιασαν; Ξέρω ἴγώ... Τὸν συνέλαβαν. Τὸν πῆραν στὸ τμήμα, τί νὰ πῶ; Κάποιος τὸν

εἶδε νὰ τὸν βάζουν στὸ πίσω κάθισμα ἑνὸς αὐτοκινήτου, ἀλλὰ δὲν σκέφτηκε νὰ εἰδοποιήσει, νὰ ἐνημερώσει, ἢ Κάρολ τὸ ἔμαθε ὅταν ἄρχισε νὰ τηλεφωνεῖ δεξιά κι ἀριστερά. Ὁ Τζιμ Σέξτον, ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὸ στόμα του κλειστό. Τί ἔκανε, δηλαδή; Γιατί νὰ τὸν πιᾶσουν; Τὸ θέμα εἶναι, Ἄιλις, ὅτι ἀπὸ κείνη τὴν ὥρα καὶ μετὰ οὔτε τὸν εἶδε οὔτε τὸν ἄκουσε κανεὶς. Καλά, δὲν τηλεφώνησε στὸν δικηγόρο τοῦ Σωματείου, πῶς τὸν λένε; Μάικλ Γκίβεν, ὄχι, τίποτα, οὔτε στὴ γυναίκα του δὲν τηλεφώνησε. Μὰ δὲν γίνεται νὰ συλλαμβάνεις ἔτσι κάποιον καὶ νὰ μὴν τὸν ἀφήνεις νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ δικηγόρο, ὑπάρχουν κανονισμοί, ὑπάρχουν κανόνες. Ἡ Κάρολ λέει ὅτι ὁ Μάικλ εἶν' ἐκεῖ τώρα, στὴν Κέβιν Στρίπ, ἀλλὰ τὸν στέλνουν ἀπὸ τὸ ἓνα γραφεῖο στὸ ἄλλο καὶ δὲν τοῦ λένε τίποτα, θὰ γυρίσει σπῆτι του καὶ αὔριο πάλι, εἶπε, ἀπ' ὅ,τι φαίνεται δὲν γίνεται οὔτε νὰ ἐπικοινωνήσῃς μὲ τὴν Γκάρντα, δὲν ἔχουν ἓναν ἀριθμὸ τηλεφώνου, κάτι, τίποτα, καὶ δὲν καταλαβαίνω πῶς καὶ δὲν μᾶς τηλεφώνησε κάποιος ἀπὸ τὸ Σωματεῖο, πολὺ χάλια μοῦ φαίνεται τὸ θέμα. Αὐτὸ δὲν εἶν' ἀλήθεια. Ποιὸ δὲν εἶν' ἀλήθεια; Ὑπάρχει ἓνας ἀριθμὸς τηλεφώνου στὴν κάρτα τοῦ ἀστυνομικοῦ ποῦ ἤρθε ἐδῶ προχτὲς τὸ βράδυ, ἓνας ἀριθμὸς κινητοῦ, ἀφοῦ τοῦ τηλεφώνησες, τί γίνεται, Λάρι; Τί γίνετ' ἐδῶ; Δὲν ξέρω, ἀγαπούλα, ἂν κατάλαβα καλά, εἶναι ἕξαλλος. Ποιὸς εἶναι ἕξαλλος; Ὁ Μάικλ Γκίβεν. Δῶσ' του τὴν κάρτα. Ναί. Δὲν τὸ σκέφτηκα, ποῦ εἶναι, ποῦ τὴν ἔβαλες; Στὸ κομὸ στὸ σαλόνι τὴν ἄφησα, κάτω ἀπὸ τὸ ρολοῖ. Ἄιλις, ἄκου, ἢ Κάρολ εἶπε ὅτι τὸν κάλεσαν τὴν περασμένη βδομάδα καὶ τοῦ εἶπαν ὅτι εἶχαν διατυπωθεῖ κάποιες κατηγορίες εἰς βάρος του, κι αὐτός, λέει ἢ Κάρολ, γέλασε,

τὸν ξέρεις τὸν Τζίμ, καὶ προφανῶς τοὺς ρώτησε ἂν τὸν εἶχαν συλλάβει κι αὐτοὶ εἶπαν ὄχι, ἤξερε ἀπέξω ὅλο τὸ ἄρθρο 40.6.1, παράγραφος τρία, τοὺς τό 'πε ὀλόκληρο ἐκεῖ ἐπιτόπου, γιὰ τὸ δικαίωμα τῶν πολιτῶν νὰ ιδρῦουν ἐνώσεις καὶ σωματεῖα, τὰ γνωστά, ὁ Τζίμ ἔχει τοὺς μισοὺς ἀπὸ τοὺς καθηγητὲς τῆς δευτεροβάθμιας στὸ Λένστερ, ὀλόκληρη περιφέρεια μιᾶμε, ἅμα γίνεαι ἀπεργία, γεμίζει τοὺς δρόμους τῆς πόλης. Τὸ χέρι της ψάχνοντας βρίσκει στὸ κομοδίνο τὸ ποτήρι μὲ τὸ νερό, πίνει δυὸ-τρεῖς γουλιές. Λάρι, πόσα ἀπὸ τὰ συνταγματικά μας δικαιώματα μποροῦν νὰ καταργήσουν μ' αὐτὸν τὸ Νόμο Ἑκτακτης Ἀνάγκης; Δὲν ξέρω, ὄχι πολλά, ὄχι ἔτσι, τέτοιες συλλήψεις πάντως δὲν τις ἐπιτρέπει ὁ νόμος, ὑπάρχει νόμος, ἀλλὰ τί νόμος εἶναι αὐτὸς ὅταν γίνονται τέτοια πράγματα, ἄκου, μὴν τὸ συζητήσεις ἀκόμα, καὶ μὴν πεῖς τίποτα στὰ παιδιὰ. Λάρι, δὲν μπορεῖς νὰ κάνεις τίποτα τέτοια ὦρα, σὲ παρακαλῶ, πέσε στὸ κρεβάτι.

Στέκεται κοιτάζοντας τὸν κῆπο τοῦ πατέρα της. Παλιές ἀναμνήσεις σέρνουν τὰ πόδια τους στὰ βρεγμένα φύλλα, παίζουν στὴν κούνια, χώνονται στοὺς θάμνους, φωνές ἀπὸ τὸ παρελθόν, πέντε, δέκα, δεκαπέντε, φτοῦ καὶ βγαίνω. Ἡ μελιὰ ποὺ εἶχε φυτέψει ὁ μπαμπὰς στὰ γενέθλιά της, ὅταν ἔκλεισε τὰ δέκα, ὀρθώνεται ψηλὴ τώρα στὸ μικρὸ κηπάκι. Ὁ Μπέιλι περπατάει στὸ ἀκούρευτο γρασίδι κλοτσώντας τὰ πεσμένα φύλλα, ἡ Μόλι φωτογραφίζει τὰ μαραμμένα, ξερὰ φυτὰ. Ἡ Ἄιλις ξεκολλάει τὸ βλέμμα της ἀπὸ τὸ τραπέζι ὅπου κάθεται ὁ μπαμπὰς της μὲ τὴ μύτη του χωμένη στὴν ἐφημερίδα. Ὁ Μπὲν κοιμᾶται στὸ καθισματάκι τοῦ αὐτοκινήτου, στὰ πόδια της. Σηκώνει

δυο φλιτζάνια, κοιτάζει μέσα, περνάει το δάχτυλό της στο χεῖλος τους. Μπαμπά, κοίτα τὰ φλιτζάνια πῶς εἶναι, γιατί δὲν χρησιμοποιοεῖς τὸ πλυντήριο πιάτων, ἂν εἶναι νὰ τὰ πλένεις στὸ χέρι, πρέπει νὰ φορᾶς τὰ γυαλιά σου. Ὁ Σάιμον δὲν σηκώνει τὰ μάτια ἀπὸ τὴν ἔφημερίδα. Τὰ φοράω τὰ γυαλιά μου, δὲν μὲ βλέπεις; Τὰ φοράω τώρα, λέει. Ναι, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ φορᾶς κι ὅταν πλένεις τὰ πιάτα, αὐτὰ τὰ φλιτζάνια εἶναι βρόμικα, λεκιασμένα ἀπὸ τὸ τσάι. Φταίει αὐτὴ ἢ ἄχρηστη ἢ καθαρίστρια πὺ μπαινοβγαίνει ἐδῶ μέσα, δὲν ὑπῆρχαν βρόμικα φλιτζάνια στὸ σπίτι αὐτὸ ὅταν ζοῦσε ἢ μαμά σου. Κοιτάζοντάς τον τώρα μπαίνει στὴν αἴσθηση πὺ εἶχε παιδί, βλέπει τὸν πατέρα της ὅπως ἦταν τότε, τὴ γαμπψή μύτη καὶ τὰ σβέλτα ἐξεταστικὰ μάτια του, τὴ μορφή πὺ τώρα κάθεται ζαρωμένη στὴν καρέκλα, μὲ τὴν πλάτη καμπουριασμένη κάτω ἀπὸ τὴ μάλλινη ζακέτα, τὰ λεπτὰ κόκαλα τῶν δαχτύλων του διακρίνονται κάτω ἀπὸ τὸ γερασμένο δέρμα. Διπλώνει τὴν ἔφημερίδα, γειμίζει τσάι τὸ φλιτζάνι του, χτυπάει ρυθμικὰ τὰ δάχτυλά του στὸ τραπέζι. Δὲν ξέρω γιατί κάθομαι ἀκόμα καὶ τὴ διαβάζω αὐτὴ τὴ φυλλάδα, λέει, μόνο ψέματα γράφει, μεγάλα ψέματα. Παίρνει τὴν ἔφημερίδα στὰ χέρια της, ξεκινάει νὰ λύνει τὸ σταυρόλεξο μὲ μολύβι. Τὰ δάχτυλά του σταματοῦν νὰ χτυπᾶνε τὸ τραπέζι, δὲν χρειάζεται νὰ στρέψει τὸ βλέμμα της, καταλαβαίνει πῶς τὴν κοιτάζει, μὰ ὅταν σηκώνει τὰ μάτια τὸν βλέπει συνοφρυωμένο. Ποιὸς εἶναι στὸν κῆπο μὲ τὴν Ἄιλις; τὴ ρωτάει. Γιὰ μιὰ στιγμή κοιτάζει στ' ἀλήθεια νὰ δεῖ, μετὰ γυρίζει στὸν πατέρα της, παίρνει τὸ χέρι του στὰ δικά της. Μπαμπά, ὁ Μπέιλι εἶναι μὲ τὴ Μόλι, ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ, δίπλα σου. Σαστισμένο βλέμμα, σὰν